

PROPOSICIÓ DE LLEI DEL SISTEMA EDUCATIU DE CATALUNYA

Exposició de motius

La Llei 12/2009 d'Educació de Catalunya (LEC) s'ha mostrat del tot incapaç de donar una resposta positiva al nostre sistema educatiu i ni tan sols ha complert amb els seus propis compromisos. La situació de desigualtat entre els centres de titularitat pública i els centres privats concertats fa que hagi augmentat de manera perillosa la discriminació educativa i la segregació per condicions socioeconòmiques de l'alumnat. Una situació socialment regressiva i pedagògicament negativa, ja que, tal com assenyalen els experts, els sistemes segregadors donen pitjors resultats. Segons tots els estudis, l'Estat espanyol i Catalunya en concret estan al capdavant de la privatització de l'ensenyament, i és el segon país, després de Bèlgica, que té menys alumnes a les aules públiques i on el capital privat en el sistema educatiu augmenta més significativament.

Amb el desplegament de la LEC, de manera subtil s'ha anat apartant famílies, professorat i alumnat de qualsevol capacitat de decisió en els centres educatius, s'ha anat abandonant el debat pedagògic per concentrar-se en la superació de proves d'avaluació externes, s'han anat destinant fons públics cap a negocis educatius privats, s'ha permès la creixent segregació social i sexual de l'alumnat, s'ha induït la precarització de la professió docent, s'ha anat posant el sistema al servei d'interessos empresarials o supeditat a corrents ideològics i finalment, en un context de crisi econòmica, s'han propiciat i protagonitzat polítiques de reducció de despeses que han perjudicat greument la salut interna del nostre sistema educatiu públic i que estan posant en perill la seva viabilitat futura.

És per tot això que, en les circumstàncies excepcionals que viu Catalunya, hem de situar com a part del debat nacional, la necessitat d'una escola pública de qualitat i per a tothom, que reculli l'ideal pedagògic de l'escola catalana, com a primer servei públic constructor de ciutadania i que treballa per la cohesió social i la igualtat d'oportunitats. Això és, una ciutadania democràtica, lliure, igualitària i solidària. I, d'acord amb aquesta intenció, i conforme l'art. 131 de l'Estatut, cal dotar-nos d'una llei amb capacitat de generar un conjunt normatiu estable, que afavoreixi la majoria de la ciutadania, consensuada per la comunitat educativa i amb la declarada voluntat de servei per a les noves generacions. Una llei que posi l'educació pública (de titularitat i gestió pública) al centre d'un projecte alliberador i de justícia social per a Catalunya.

Article 1. Objecte

Aquesta proposició de Llei té per objecte establir una nova Llei del Sistema Educatiu de Catalunya que reguli, des del 0-3 fins a la Universitat, una educació pública de qualitat, en català, lliure, democràtica, integral, crítica, gratuïta, no discriminatòria, universal, equitativa, laica, coeducadora, intercultural, compensadora de les desigualtats, inclusiva, cohesionadora, participativa, autogestionada i que vagi des de l'escola bressol fins a la universitat i l'educació continuada.

El català és normalment la llengua d'ús a l'ensenyament i la llengua de comunicació

habitual entre la comunitat educativa i la immersió lingüística el mètode utilitzat. S'han d'estudiar mesures d'incentivació per afavorir el seu ús social en les relacions humanes als centres. Cal que la llengua catalana sigui un element cohesionador de les diferents realitats lingüístiques i culturals presents a les escoles.

Article 2. Dret a l'educació i sistema educatiu

Tota persona té dret a l'educació. Per garantir aquest dret, els poders públics estan obligats a oferir una única xarxa de centres i serveis de titularitat i gestió públiques, subjecta als valors i les pràctiques democràtiques.

Els poders públics estan obligats a garantir que a les universitats es puguin desenvolupar la investigació i la transferència del coneixement que permetin la construcció d'una societat justa, lliure i democràtica. La investigació mai anirà en detriment de la docència.

Tots els ensenyaments públics, des de l'escola bressol fins a la universitat, han de ser gratuïts i ningú no podrà ser privat del dret a l'educació. Hi haurà necessàriament una oferta suficient de places públiques. Cal que la gratuïtat sigui real i cobreixi les necessitats de l'alumnat d'aquesta xarxa pública pel que fa a les matrícules, el material escolar, els menjadors, les estades en altres països, el transport... En cap cas s'han d'acceptar aportacions d'empreses privades.

Als ensenyaments postobligatoris i superiors s'ha d'arbitrar un sistema de beques-salari per garantir-hi l'accés.

Article 3. De les administracions

La Generalitat és l'administració competent en totes les etapes educatives de l'escola 0-3, i tots els espais que atenguin la petita infància, educació infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat, formació professional de grau mitjà i de grau superior, ensenyament oficial d'idiomes, camps d'aprenentatge, serveis educatius, educació especial, ensenyaments artístics, escoles de persones adultes i universitats.

Els centres educatius i les universitats públiques han de dependre econòmicament, laboralment i normativament de la Generalitat, que ha d'establir elements de col·laboració en la planificació dels serveis complementaris amb municipis i consells comarcals. Així mateix, els municipis podran tenir competències sobre planificació, ensenyaments no reglats i educació en el lleure amb la supervisió de la Generalitat.

En cap cas es podrà cedir la gestió dels centres públics a entitats privades. I pel que fa a l'àmbit universitari no es poden destinar fons públics a fundacions i entitats privades que ofereixin estudis universitaris (graus, màsters, doctorats).

L'administració local ha de tenir una participació rellevant en totes les etapes educatives, especialment en aquelles que requereixen d'un element important de proximitat, amb la supervisió de la Generalitat que ha de vetllar per la igualtat d'oportunitats.

Article 4. Gestió democràtica

La gestió dels centres educatius ha de seguir necessàriament criteris democràtics i una pràctica participativa. Les decisions de gestió de caràcter econòmic, organitzatiu i pedagògic han de ser adoptades als claustres i les que corresponguin al Consell Escolar entès com a òrgan representatiu de les assemblees dels diferents sectors de la comunitat educativa.

Aquelles decisions que afectin la comunitat educativa en el seu conjunt s'han d'adoptar al Consell Escolar. Tant claustres com consells escolars tenen la consideració d'òrgans de govern i s'ha de promoure la participació del conjunt dels membres que representen en les decisions quotidianes.

Les direccions han de ser proposades pel claustre per sufragi universal directe, mitjançant vot secret i ratificades pel Consell Escolar de Centre. Només poden ser elegibles els membres del claustre. Les eleccions s'han de celebrar cada quatre anys. Les coordinacions han de ser elegides per votació directa per cada estructura horitzontal que correspongui (cicles, departaments, claustres...)

Cal entendre la gestió dels centres com la praxis d'una escola democràtica, en el sentit que l'educació, més que l'aprenentatge d'uns continguts curriculars complexos, esdevé un espai en què la ciutadania aprèn a gestionar, des de l'escola, una societat amb voluntat democràtica, des de la qual s'ha d'estimular la participació política i col·lectiva en els afers públics i privats.

A les universitats públiques, la gestió ha de seguir els mateixos criteris democràtics. Així, els equips de govern de facultats i universitats s'han d'elegir per sufragi universal i la ponderació del vot s'ha d'equilibrar de manera que els col·lectius dels treballadors/es laborals i temporals i l'alumnat tinguin el mateix pes que altres figures laborals com els catedràtics o la plantilla permanent. Cap òrgan decisor i o de govern a les universitats podrà tenir com a membres persones representants del món empresarial, només representants de la societat civil hi podran ser presents.

S'ha de vetllar perquè les dones estiguin tan presents com els homes en els òrgans decisoris, de coordinació i de direcció. A les escoles d'infantil i primària, fonamentalment, s'han de proposar polítiques que afavoreixin la presència d'homes per tal que en aquests àmbits es reproduïxi la representació de gènere que hi ha a la societat.

S'han d'establir mesures de conciliació de temps laboral i familiar, tant per a dones com per a homes, que tinguin en compte les necessitats dels infants en les diferents etapes educatives.

Article 5. Autonomia i participació

L'autonomia s'entén com l'adaptació pedagògica que realitzen els centres i la comunitat educativa, segons les seves necessitats, en el marc de la igualtat d'oportunitats i sobre una base comuna de currículum, llocs de treball, organització estructural i dotació de recursos. A partir d'aquesta anàlisi, els claustres i els consells escolars adopten totes les mesures de caràcter formatiu i organitzatiu que considerin necessàries per tal de portar a terme el projecte educatiu, sempre que això no suposi la creació de centres de diferent categoria i diferent pressupost.

En cap cas l'autonomia ha de comportar càrregues burocràtiques innecessàries o mètodes arbitraris de selecció d'alumnat o professorat.

S'han d'afavorir els projectes d'innovació educativa i la seva promoció. Aquests projectes hauran de ser aprovats pel claustre en funció de les necessitats de l'alumnat del centre i del seu projecte curricular i l'administració facilitarà els recursos necessaris. L'objectiu de la innovació pedagògica no ha de ser crear diferències de qualitat entre els centres per entorns socials, sinó generalitzar aquelles pràctiques que demostrin ser una millora.

S'ha d'afavorir la participació de la comunitat educativa, considerant que és una aportació que pot enriquir el procés educatiu, sempre que no substitueixi la responsabilitat de l'administració en la prestació dels serveis.

En cap cas aquesta participació podran fer-la fundacions i/o empreses privades. No s'acceptarà la ingerència d'empreses privades en la gestió del centre.

La investigació i la transferència de coneixement en l'àmbit universitari ha d'estar en mans dels grups d'investigació que han de disposar de finançament públic per desenvolupar aquella recerca que sigui d'interès per al benestar de tots els membres de la societat. Els equips de recerca de les universitats no poden posar els seus recursos al servei del benefici exclusiu de les empreses.

Article 6. Avaluació

S'entén per avaluació el procés de caràcter formatiu que té com a objecte fer una diagnosi de la marxa dels centres, detectar-ne les mancances i proposar solucions. L'avaluació no pot servir per seleccionar l'alumnat o fer classificacions de centres. L'entrada a la universitat no estarà condicionada ni per notes de tall ni per proves selectives, totes les persones tenen dret a accedir als estudis que desitgin.

A l'alumnat se li ha d'aplicar el model d'avaluació continuada com a únic instrument de valoració i també com a instrument que permeti estudiar la seva evolució des del seu punt de partida i fer possible una adequada adaptació dels continguts curriculars.

En l'àmbit universitari s'ha d'aplicar l'avaluació continuada per a la superació de les diferents assignatures. L'avaluació continuada implica que l'alumnat faci un seguiment continuat de les assignatures, però s'ha de respectar sempre que l'estudiant pugui combinar l'activitat acadèmica dins de l'aula, amb activitats socials, polítiques, culturals i laborals fora de l'aula. Alhora, també s'han d'oferir altres sistemes d'avaluació a l'alumnat per donar resposta a les necessitats de conciliació laboral i familiar.

S'ha de promoure un model d'autoavaluació del professorat que detecti les diverses mancances i necessitats en la pràctica escolar i que serveixi de base per millorar l'acció educativa. L'administració educativa ha de posar a l'abast de mestres i professors una oferta formativa que estimuli els sabers individuals i col·lectius dels equips per tal que aquesta millora es pugui portar a terme.

En l'àmbit universitari, les avaluacions de l'activitat investigadora, de la transferència del coneixement s'han de dur a terme a terme per altres membres de la comunitat universitària, especialitzats en el mateix àmbit de coneixement (i no per agències externes) que faran orientacions constants, amb esperit cooperatiu, fomentant la continuïtat de les trajectòries acadèmiques.

L'avaluació, doncs, ha de ser una activitat orientada a la millora de l'alumnat, la funció educativa, els centres i el sistema educatiu, en totes les etapes. En cap cas es pot utilitzar com a instrument de propaganda o de pressió política, social o laboral. D'altra banda, es combinaran formes de coavaluació i autoavaluació, procurant que sigui una activitat transparent i democràtica.

Article 7. Professorat

S'estableix que el professorat ha de formar part de la Funció Pública i estarà subjecte al règim administratiu, des del 0-3 fins a la universitat. La jornada de treball ha de ser sempre

i per a tothom a temps complet o a mitja jornada, sens perjudici de les jornades de treball inferiors que es puguin derivar de qualsevol altre dret legal. La resta de treballadores i treballadors que desenvolupin la seva feina dins dels centres educatius han de dependre laboralment de la Generalitat.

Per exercir com a docent cal, a més de disposar dels requisits de formació, accedir a la funció pública docent mitjançant un procés objectiu i transparent i que valori mèrits i capacitats. En cap cas es pot seleccionar arbitràriament via currículum o entrevista personal.

Les places no ocupades per personal funcionari de carrera han de ser les mínimes funcionals i poden ser cobertes per professorat interí o substitut a partir d'una borsa de treball constituïda per docents amb la formació requerida, i ordenada d'acord amb criteris objectius de formació i experiència. En ensenyaments reglats no universitaris o d'especialistes de formació professional, s'exclou qualsevol dedicació inferior a una jornada de treball d'un 50%.

Pel que fa a l'adjudicació de places en l'àmbit universitari, s'ha de fer de tal manera que els tribunals (formats majoritàriament per docents d'escala igual o superior a la que s'adjudica i externs a la universitat que la convoca) atenguin exclusivament als mèrits docents i de recerca dels candidats. Es consideraran mèrits aquelles aportacions que es facin en el marc acadèmic, però també en col·laboració amb la societat i la comunitat.

En el marc de la negociació col·lectiva s'han d'establir el conjunt de condicions de treball, de conciliació familiar i jubilació del personal docent i de la resta de treballadors i treballadores dels centres educatius.

Article 8. Inversió i finançament

S'ha destinar un mínim del 6% del producte interior brut a l'ensenyament públic.

Tots els diners públics aniran a finançar els centres de titularitat pública. La subvenció, via concerts, dels centres privats anirà disminuint progressivament fins a la seva desaparició total.

La repartició del pressupost ha de ser en funció de les necessitats dels centres i ha de garantir l'atenció en condicions de qualitat de tot l'alumnat alhora que ha de vetllar perquè el grau de dificultat de l'alumnat i les condicions culturals i econòmiques de la zona no suposin cap impediment per a la igualtat d'oportunitats. Per compensar desigualtats s'ha de pactar, amb els agents educatius, una discriminació positiva en el repartiment dels recursos.

Article 9. Dels concerts educatius

L'objectiu d'aquesta llei és la progressiva implantació d'un sistema educatiu català que tingui una única xarxa pública, de titularitat i gestió públiques. Per aconseguir aquest objectiu s'han reduir progressivament els concerts educatius durant un període màxim de 10 anys, començant per aquells centres que cobren quotes molt altes i els que segreguen per qüestió de sexe.

S'han d'arbitrar mesures per tal que aquell professorat de centres privats concertats que vulgui entrar a formar part de la xarxa pública ho pugui fer.

Article 10. De les escoles bressol municipals

La Generalitat assumirà de nou les competències i la seva responsabilitat en les escoles bressol, garantirà una xarxa d'escoles de gestió pública i establirà uns criteris que no permetin la subcontractació d'empreses privades per a la seva gestió.

Article 11. De la relació amb les famílies

Es considera que les famílies han de participar activament en la vida escolar a partir dels òrgans de gestió propis dels centres educatius i en els espais que cada centre hagi d'articular en funció del seu context

Disposicions transitòries

Primera

En un període transitori, que no podrà ultrapassar els deu cursos naturals posteriors a l'aprovació d'aquesta Llei, s'arbitrarà un sistema que faci possible la integració dels centres privats concertats que ho vulguin a la xarxa pública. Durant aquest període el Departament d'Ensenyament no podrà establir cap nou concert i els centres concertats no podran cobrar quotes sota cap concepte. Aquells centres que no s'acullin a les condicions per integrar-se a la xarxa pública, passaran a ser completament privats.

Segona

En un període de deu anys la Generalitat ha d'assumir de nou les competències i la seva responsabilitat en les escoles bressol, garantir una xarxa d'escoles de gestió pública i establir uns criteris que no permetin la subcontractació d'empreses privades per a la seva gestió.

Disposicions derogatòries

Es deroga l'actual Llei d'Educació de Catalunya (LEC)

Resten derogats els articles de la Llei d'Universitats que són incompatibles amb la nova Llei del Sistema Educatiu de Catalunya.

Disposicions finals

Primera

Aquesta Llei entrarà en vigor el curs següent a la seva aprovació i els seus efectes econòmics en l'exercici pressupostari següent al de la seva aprovació.

Segona

Es faculta al Govern de la Generalitat per adoptar les mesures legals necessàries i immediates per l'aplicació de la present Llei d'Educació.

Tercera

Les normes reglamentàries que no s'oposin a la present Llei continuen vigents.

Per més informació: ilpeducacio.cat